

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nežika Čulk

Umberto Eco in prerojeni fašizem v kandidaturi Donalda
Trumpa

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nežika Čulk

Mentorica:izr. prof. dr. Karmen Šterk

Umberto Eco in prerojeni fašizem v kandidaturi Donalda
Trumpa

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

*Zahvaljujem se mentorici, izr. prof. dr. Karmen Šterk, za vso pomoč, koristne napotke in
posvečen čas pri izdelavi diplomskega dela.*

*Zahvaljujem se tudi svoji družini in fantu, ki so mi v času študija stali ob strani in me
podpirali.*

Umberto Eco in prerojeni fašizem v kandidaturi Donalda Trumpa

Donald John Trump je ameriški nepremičninski milijarder, ki je svoj odločilni korak v politiko naredil leta 2015, ko je kandidiral za 45. predsednika Združenih držav Amerike. S svojimi idejami, ki so na določenih točkah spominjale na fašizem iz tridesetih let, je nase priklical ogromno pozornosti s strani psihologov, psihiatrov, sociologov, filozofov in drugih. Ti so ga opisali kot demagoga, nacionalista, lunatičnega populista, narcistično osebo, ki zagotovo ne ustreza podobi bodočega predsednika. Cilj diplomskega dela je predstaviti konstrukt pojma »prerojeni fašizem« v kandidaturi Donalda Trumpa z analizo dela Ur-fascism avtorja Umberta Eca. Zanima me, ali lahko v primeru Donalda Trumpa in njegovega vodenja govorimo o tako imenovanem prerojenem, novem fašizmu 21. stoletja. Do svojih spoznanj sem prišla s pomočjo analize dveh govorov in tvitov, objavljenih na njegovem uradnem uporabniškem računu. Na podlagi analize eseja Ur-fascism, govorov in tvitov sem ugotovila, da bi se z izvolitvijo Donalda Trumpa v ZDA utegnil uveljaviti prerojeni fašizem.

Ključne besede: Donald Trump, kandidatura, fašizem, rasizem, seksizem.

Umberto Eco and the reborn Fascism in the nomination of Donald Trump

Donald John Trump is an American real estate billionaire, who made his decisive step into politics when he candidated for 45. president of United States of America. His ideas, who on certain points reminds us of Fascism from thirties brought a lot of attention from psychologists, psychiatrists, sociologists, philosophers and others. They described him as a demagogue, a nationalist, a lunatic populist, a narcissist who definitely doesn't fit the figure of a future president of USA. The goal of my diploma thesis is to present the concept of the term "reborn fascism" in the candidacy of Donald Trump, through the analysis of the work of Ur-fascism by Umberto Eco. I wonder if in the case of Donald Trump and his leadership we can speak of the so-called reborn, new fascism of the 21st century. To my knowledge I came by analyzing two speeches and tweets published in his official user account. Based on the analysis of the Ur-fascism essay, Trumps speeches and tweets, I have concluded that, with Trumps election the USA could be facing reborn fascism.

Key words: Donald Trump, candidacy, fascism, racism, sexism.

KAZALO

1	UVOD	6
2	AMERIŠKE PREDSEDNIŠKE VOLITVE.....	7
2.1	Demokratska in republikanska stranka.....	7
2.1.1	Donald Trump	8
2.1.2	Kandidatura	8
2.1.3	Populizem.....	12
2.1.4	Totalitarizem	13
3	UMBERTO ECO IN PREROJENI FAŠIZEM V KANDIDATURI DONALDA TRUMPA	15
3.1	Fašizem.....	15
3.2	Umberto Eco in Ur-fascism.....	15
4	KRITIČNA DISKURZIVNA ANALIZA.....	19
4.1.1	Gradnja in plačilo zidu na ameriško-mehiški meji.....	20
4.1.2	Seksistični komentarji Donalda Trumpa	22
5	ZAKLJUČEK.....	24
6	LITERATURA	27

1 UVOD

Cilj diplomskega dela je predstaviti konstrukt pojma »prerojeni fašizem« v kandidaturi Donalda Trumpa z analizo dela *Ur-fascism* avtorja Umberta Eca. Moja teza je, da je Donald Trump z govori, nastopi in dejanji ustvaril podobo, ki v določenih točkah spominja na Mussolinijevo diktaturo. Ameriški in drugi mediji so ga opisali kot demagoga, nasilneža, psihopata, narcistično osebo, ki definitivno ne ustreza podobi bodočega predsednika Združenih držav Amerike (ZDA). Zato se moramo tukaj vprašati, kako je mogoče, da je Donald Trump od zasmehovanega predvolilnega kandidata prišel do naziva predsednik ZDA.

Diplomsko delo je sestavljeno iz teoretičnega in empiričnega dela. V teoretičnem delu sem predstavila potek ameriških predsedniških volitev, kjer sem poudarila demokratsko in republikansko stranko. Več pozornosti sem posvetila drugi, saj jo je na letošnjih volitvah predstavljal Donald Trump. Nato sem nekaj besed namenila Donaldu Trumpu in njegovi kandidaturi, ki sem jo povezala z delom Umberta Eca *Ur-fascism*. Pod tem poglavjem sem razložila vseh štirinajst elementov prafašizma in hkrati predstavila pojme, kot so rasizem, seksizem, totalitarizem in populizem, ki se povezujejo s kasnejšo diskurzivno analizo.

V empiričnem delu sem na podlagi Trumpovih zapisov na Twitterju, njegovih nagovorov volivcev in drugih javnih nastopov dokazala njegovo nagnjenje k fašizmu. Pri preučevanju njegovih lastnosti z analizo Ecovega dela sem od štirinajstih elementov prafašizma prepoznala ujemanje v osmih. Osnovni pristop mojega raziskovanja je temeljil na teoretski analizi besedil. Ugotovitve avtorjev in svoja opažanja sem povezala ter jih skušala uporabiti pri kritični diskurzivni analizi.

2 AMERIŠKE PREDSEDNIŠKE VOLITVE

Ameriške predsedniške volitve potekajo vsaka štiri leta. Prve so bile leta 1789, na katerih je ljudstvo za svojega prvega predsednika izbralo Georgea Washingtona. Lansko leto so potekale 58. predsedniške volitve v ZDA, kjer so Američani izbirali svojega 45. predsednika. Barack Obama je bil prvi temnopolti predsednik ZDA, ki je izpolnil kar dva mandata. V času svojega predsedovanja oziroma devet mesecev po izvolitvi je prejel Nobelovo nagrado za mir in spremenil precej zakonov, ki so življenje Američanov izboljšali. Vsake predsedniške volitve so nekaj posebnega, a vendar so bile v preteklem letu ZDA priča eni najbolj nenavadnih predvolilnih bitk v zadnjih nekaj desetletjih. Ljudstvo je izbiralo med populistom Donaldom Trumpom in politično znanko Hillary Clinton. Donald Trump je prevzel republikansko stranko in s kontroverznimi idejami na svojo stran pritegnil večino belev srednjega sloja, medtem ko je Hillary Clinton na strani demokratov s svojimi idejami prevzela pozornost žensk, Latinskoameričanov in večino sveta slavnih. Predvolilni boj je bil ves čas neodločen in Američani do zadnjega niso vedeli, kdo bo njihov 45. predsednik. Donalda Trumpa so 9. novembra 2016 razglasili za 45. predsednika ZDA (Delo 2016).

2.1 Demokratska in republikanska stranka

Združene države Amerike so bile v primerjavi z drugimi svetovnimi državami odkrite nekoliko kasneje in jih zato uvrščamo med zadnje odkrite, a ne glede na to je njihova politična zgodovina zelo pestra. V ZDA poznamo dve večji politični stranki, in sicer republikance in demokrate, ki zagovarjata med seboj popolnoma nasprotna stališča. Demokratsko stranko je leta 1792 ustanovil Thomas Jefferson, njeno glavno načelo je pomoč izključenim, da bi jim zagotovili osnovne dobrine na poti k njihovim uresničitvam *ameriških sanj*. Demokrati so zavezani temu, da naj bo v skoraj vsakem vidiku človeških potreb prisoten stabilen vpliv oblasti. Demokratska stranka je tako zgrajena na široki osnovi, ki se osredotoča na stabilnost in moč družbeno raznolikih državljanov ZDA. Republikanska stranka je bila ustanovljena nekaj desetletij kasneje, natančneje leta 1850. Prvi republikanski predsednik, ki je vladal ZDA, je bil Abraham Lincoln, ki je ustanovil strankarsko ideologijo s stavkom: »V vse, kar lahko ljudje sami naredijo zase, vlada ne sme posegati.« S svojo ideologijo je republikanska stranka poleg demokratske postala druga največja stranka v Ameriki. V zgodovini ZDA je do sedaj obstajalo šest različnih političnih strank, a največji sta do danes ostali republikanska in demokratska, ki pa se po svojih načelih močno razlikujeta. Demokrati običajno sledijo liberalni psihologiji, ki verjame, da ima

oblast vlogo uravnavati in nadzorovati gospodarstvo. Poleg tega, da uravnavajo večino vidikov ameriškega življenja, demokratska načela vključujejo tudi razporejanje gospodarstva med državljane, ki so tega bolj potrebni. Demokrati verjamejo, da mora oblast poskrbeti za vse državljane enakopravno ne glede na njihov socialni status. Medtem ko demokrati sledijo liberalni miselnosti, se republikanci držijo konservativne ideologije. Njihovo prepričanje je, da naj oblast nadzira in nadzoruje moralnost, medtem ko skrb za vsakega posameznika ni več njena odgovornost. Republikanska stranka temelji na načelu osebne odgovornosti posameznika, torej da si ljudje sami oblikujejo svoje življenje, in ne glede na njihovo izbiro oblast naj ne bi posegala v njihove odločitve. Republikanci so prepričani, da »mora biti posameznikova odločitev, svoboda, dostojanstvo, zmožnost in odgovornost spoštovana in da si tako vsi zaslužijo enakopravne pravice in priložnosti ne glede na njihovo raso, religijo, spolno usmerjenost ali nezmožnost« (Parla 2008).

2.1.1 Donald Trump

Donald John Trump je ameriški nepremičninski milijarder, ki je svojo poslovno pot začel leta 1971, ko mu je oče predal družinsko podjetje Elizabest Trump & Son, ki ga je kasneje preimenoval v Trump Organization. Kot predsednik multinacionalne korporacije je imel na svoji poslovni poti veliko vzponov in padcev, javnosti pa je bil ves čas znan po svojem osebni bogastvu, narcisoidnem vedenju in populističnih komentarjih aktualnih političnih tem. V politiki se je prvič preizkusil leta 1999, ko je naznanil ustanovitev raziskovalnega komiteja, ki bi mu pomagal pri odločitvi sprejetja kampanje na predsedniških volitvah leta 2000; zaradi slabega odziva je Trump umaknil svojo kandidaturo (Biography.com 2017).

2.1.2 Kandidatura

Donald Trump je naredil odločilni korak 16. junija 2015, ko je javno oznanil, da se bo kot predstavnik republikanske stranke potegoval za naziv 45. predsednika ZDA. Kot je bilo pričakovano, je svojo kandidaturo naznanil v »Trump Tower« v New York Cityju, kjer je v enainpetdesetminutnem govoru predstavil ideje, ki jih bo uvedel, če bo postal predsednik. Vse povojne generacije so bile naučene, da so ZDA najmočnejša in najbolj demokratična država na svetu in da je življenje tam najlepše. Ta miselnost od devetdesetih letih prejšnjega stoletja počasi izginja in to je bila ena prvih stvari, na katere je Trump opozoril. Kot je dejal, se ZDA kažejo kot država segregacije, niso več prve v svetu, ne dosegajo več zmag, kot so jih nekoč,

in ne nazadnje je celo namignil, da postajajo države tretjega sveta. Največ prahu je dvignila njegova ideja o gradnji zidu na meji med ZDA in Mehiko. Menil je namreč, da se je z migracijo Mehičanov v Ameriko ekstremno povečalo število zločinov, in dejal, da bo temu za vedno naredil konec tako, da bo postavil zid, ki bo preprečil nezakonit vstop vsem migrantom. Državni dolg je bila naslednja stvar, ki jo je poudaril, hkrati s tem pa je poudaril delo Baracka Obame v njegovih preteklih mandatih. Prebivalcem ZDA je obljubil službe, ki so jim jih po njegovem mnenju vzeli Mehičani in Kitajci. Zagovarjal je idejo, da bodo z njegovo zmago ZDA ponovno postale najmočnejša industrijska sila, ki bo svojim državljanom nudila službe in varnost. Veliko pozornosti je namenil tudi vprašanju terorizma, Isisa in vojske, kjer je velik delež krivde prevabil na demokratski breg Hillary Clinton. V kandidaturi je svojim privrzcem obljubil številne spremembe na različnih področjih:

Razveljavil in zamenjal bi veliko laž, Obamacare. Zgradil bi velik zid na meji med ZDA in Mehiko, ki bi tudi plačala stroške gradnje. Zapomnite si te besede. Nihče ne bo bolj neizprosen do ISIS kot Donald Trump. Med vojaki bom našel nekoga, ki bo prevzel stvari v svoje roke in jih ponovno postavil v prve vrste. Iranu bom preprečil pridobivanje nuklearnega orožja, nato bom nemudoma prekinil Obamov ilegalni vodstveni ukaz na primeru migracij. Dal bom popolno podporo drugemu amandmaju ameriške ustave¹ in hkrati ukinit »Common Core« in izobraževanje naredil lokalno. Obnovil bom infrastrukturo Združenih držav Amerike, verjemite mi, da nihče tega ne more narediti tako kot jaz. Narejeno bo v predvidenem času, razpoložljivem proračunu, pod predvidljivimi stroški in nad vsemi pričakovanji. Obnovili bom naše infrastrukture, mostove, ceste in letališča. Rešiti moramo Medicare, Medicaid in Social Security brez krčenja. Rad bi se posvetil tudi ponovnim pogajanjem izven mejnim oziroma tujim trgovskim dogovorom. Žalostno, a ameriške sanje so mrtve. A če bom postal predsednik, vam bom vrnil sanje, večje, boljše in trdnejše kot kdajkoli prej, in skupaj bomo naredili Ameriko ponovno mogočno. (Trump 2015b).

S svojo ideologijo je po mnenju strokovnjakov nagovoril predvsem srednji razred oziroma tiste, ki so »krivdo« za neuspehe valili na bankirje, multinacionalke, migrante in druge. Donald Trump je bil tako 9. novembra 2016 proglašen za 45. predsednika ZDA. Že isti dan so znani

---

¹ Drugi amandma ameriške ustave – Pravica do nošenja in posedovanja orožja. Ameriško vrhovno sodišče je potrdilo, da je namen drugega amandmaja ameriške ustave pravica do obrambe sebe in družine. Drugi amandma je ameriška prva svoboda, namreč pravica do nošenja in posedovanja orožja ščiti vse ostale njihove pravice. So edina država na svetu, ki si pridržuje to pravico (Drugi amandma ameriške ustave 1791).

psihologi, psihiatri, socialni delavci, zgodovinarji in drugi znanstveniki po celem svetu začeli opozarjati na nevarnost novoizvoljenega predsednika. Eden prvih, ki se je odzval na zmago republikanskega kandidata Donalda Trumpa, je bil francoski filozof Alan Badiou. V svojem govoru se je razgovoril o Trumpovi zmagi, globaliziranem kapitalizmu, položaju držav po svetu in ne nazadnje tudi o primerjavi novega političnega lika Trumpa, ki je v marsičem podoben fašistu iz tridesetih let. Po Badioujevih besedah gre za »nekakšen demokratičen fašizem. Menim, da ne gre tu samo za Donalda Trumpa, ki deluje rasistično, mačistično, nasilno, hkrati pa, kar je ena tipičnih karakteristik fašizma, brez upoštevanja logike in razuma.« (Badiou 2017).

Že pred tem so znanstveniki po svetu opozarjali na dela Donalda Trumpa in njegove absurde ideje, ki jih je nameraval uresničiti v primeru zmage na ameriških predsedniških volitvah, a v času kandidature ni nihče pomislil, da bi populistični nacionalist, ki v marsičem spominja na zgodovinske like, kot sta Mussolini in Hitler, lahko zmagal na ameriških predsedniških volitvah. Badiou trdi, da gre za »neke vrste pojav novega lika politične odločenosti na ravni sveta; ta lik, ki drugače pogosto deluje v okvirih demokratične ustave, pa je na nek način tudi zunaj nje. Menim, da tem ljudem lahko rečemo tudi fašisti, ker smo bili priča že enakemu primeru v tridesetih, ne nazadnje je tudi Hitler zmagal na volitvah.« (Badiou 2017).

Ko je Donald Trump junija 2015 napovedal svojo kandidaturo za 45. predsednika, je bila to nepredstavljiva ideja, za katero so vsi močno dvomili, da se lahko uresniči. Mnogi so se namreč spraševali, kaj lahko nekdo, kot je Trump, ponudi ZDA oziroma s čim lahko prepriča ljudi, da bodo izvolili prav njega. Badiou je prepričan, da je bil najpomembnejši učinek republikanskega kandidata predvsem v tem, da je predstavljal nekaj novega. Čeprav je pri rasizmu, mačizmu in podobnem nemogoče govoriti o novostih, saj so to stare zadeve, ki smo jih videli že pri mnogih voditeljih v preteklosti, vidimo, da se v kontekstu današnje klasične oligarhije zelo stara zadeva lahko zdi nova. Dokazi pričajo, da smo se znašli v času, ko se vrnitev k staremu zdi nekaj novega, in ravno preobrazba iz starega v novo je značilnost novega oziroma lahko bi rekli tudi prerajenega fašizma (Badiou 2016).

Najpogostejše oznake, s katerimi psihiatri, psihologi in drugi znanstveniki opisujejo novoizvoljenega ameriškega predsednika, so lunatični populist, demagog, nacionalist, impulziven, dvoličen, sprejema nepremišljene odločitve, politično infantilni in ne nazadnje, da trpi za simptomi narcisa. Zaradi teh karakteristik je skupaj združilo moči ogromno psihiatrov, psihologov in psihoanalitikov, ki so ustanovili organizacijo Državljeni terapevti proti

trumpizmu (Citizen Therapists Against Trumpism) in objavili manifest, s katerim so želeli opozoriti Ameriko pred njihovim novim voditeljem ter preklicati Goldwaterjevo pravilo, ki narekuje, da je ameriškim psihiatrom oziroma članom Združenja ameriških psihiatrov prepovedano javno debatirati o mentalnem zdravju javnih osebnosti. Ameriko opozarjajo, da se je v njihovi državi pojavil nov vzpon fašizma. Manifest je podpisalo na tisoče psihiatrov, ki menijo, da imajo o Trumpovem mentalnem ustroju dovolj informacij. Kljub temu pa jim razkritje resnice prepoveduje Združenje ameriških psihiatrov, saj je njihova dolžnost, da prepreči javno podajanje diagnoz o javnih osebnostih. Združenje trdi, da za narcistično osebnostno motnjo trpi vsak posameznik, ki izpolnjuje vsaj pet od devetih potez, med katere uvrščamo grandiozni občutek samopomembnosti, obsedenost s fantazijami o moči, briljantnosti in lastnem uspehu, vera, da si nekaj posebnega, izkoriščanje soljudi, pomanjkanje empatije, ljubosumnost, ošabnost, občutek, da si upravičen do vsega, in ne nazadnje zahtevo po ekscesnem občudovanju. Po pregledu vseh naštetih se posameznik lahko zgolj vpraša, katerim merilom Donald Trump ne ustreza (Štefančič 2017, 19–23).

Christopher Lasch (2012) v svojem delu »Kultura narcisizma: Ameriško življenje v času zmanjšanih pričakovanj« gradi na tezi, da se je v drugi polovici 20. stoletja pojavila nova kultura, v kateri vlada nov dominanten značaj ljudi, ki živijo po načelu, da je dandanes treba živeti za trenutek, delati predvsem na sebi in živeti zase, kajti življenje je eno samo. Prioriteta tako niso več predniki ali potomstvo, s tem pa se izgublja občutek zgodovinske kontinuitete oziroma občutek, da pripadamo zaporedju generacij, ki izvirajo iz preteklosti in se nadaljujejo v prihodnosti. Lasch, Freud in drugi so o tem pojavu pisali že pred desetletji in danes ga lahko zasledimo v podobi ameriškega predsednika države Donalda Trumpa. Združenje ameriških psihiatrov je na podlagi svojih dokazov že potrdilo, da je Trumpov psihološki ustroj popoln primer osebe, ki trpi za narcistično osebnostno motnjo. Po besedah Christopherja Lascha je narcis oseba, ki kljub občasnim iluzijam o lastni vsemogočnosti vseeno potrebuje druge, ki mu potrjujejo njegovo samospoštovanje. Človek, ki trpi za tako motnjo, ne more živeti brez občudujočega občinstva, in čeprav navidezno deluje osvobojen družinskih vezi ter institucionalnih omejitev, ga to ne osvobodi toliko, da bi lahko užival v lastni individualnosti. To prispeva k njegovemu skepticizmu, ki ga narcis lahko premaga zgolj tako, da v pozornosti, ki mu jo namenjajo drugi, vidi zrcalo lastnega *grandioznega jaza* ali pa stopi na stran tistih, ki izžarevajo moč, zvezdnštvo in karizmo (Lasch 2012, 28).

2.1.3 Populizem

Populizem se nagiba k zanikanju kakršnekoli identifikacije klasifikacije v desno ali levo dihotomijo, torej ni enoznačna kategorija. Za populizem bi lahko rekli, da obravnava vsako obširno definicijo, hkrati vključuje kontrastne komponente, na primer zahtevo do enakopravnosti, političnih pravic in univerzalne participacije enakomiselnih ljudi, ki so pod neke vrste avtoritarnim vplivom karizmatičnega voditelja. Prav tako vključuje socialistične zahteve, odločno obrambo manjšega ozemlja, močne nacionalistične komponente in zanikanje pomembnosti razreda. Idejo spremlja zagotovilo pravic enakomiselnih ljudi, ki nasprotujejo privilegiranim skupinam, ki so običajno obravnavane kot sovražnik do ljudi in države. Katerikoli od naštetih elementov je lahko poudarjen glede na kulturne in družbene okoliščine, a vendar so vsi prisotni v večini populističnih gibanj (Laclau 2005, 4).

Populizem poznajo vse kulture, a ta, s katerim se srečujemo danes, izhaja iz antike. V enem stavku bi lahko rekli, da pomeni boj zatiranega oziroma domnevno zatiranega razreda ali ljudstva proti elitam. Od 20. stoletja dalje lahko v populizmu definiramo osnovne sestavine, ki pa glede na okoliščine spreminjajo svoja razmerja. Osnove so: demagogija, propaganda, kult osebnosti, zloraba znanosti in druge. Tudi tukaj nekatere izhajajo iz antike; demagog je bil v grški demokraciji vodja navadnih ljudi, ki je prihajal iz ljudstva. Danes lahko opazimo, da so demagogi postali neka nova vrsta politikov, ki pa so pridobili negativen predznak, ki izvira iz zgodovine. Če naredimo primerjavo med prvim znanim demagogom Cleonom iz Aten, Hitlerjem, Mussolinijem, Berlusconiem in Trumpom, z vidika metod in retorike opazimo, da med njimi ni velike razlike – pravzaprav so se spremenile zgolj tehnike. Za demagoškega voditelja je značilno, da izkorišča šibkost demokracije in si za ciljno skupino vedno izbere manj izobražene ter nezadovoljne ljudi, čeprav srečamo tudi privrženca višjega sloja. Elitni razred najpogosteje izkoristi populističnega politika za dosego nekega ekonomskega ali družbenega cilja, potem pa se ga znebijo.

Za populističnega voditelja je temeljnega pomena, da ima govorniške sposobnosti, ki pa vseeno ne smejo biti zapletene. Najpomembnejši sta čustvena retorika preprostih gesel in besed ter osebna karizma, poleg tega pa mora biti osnova govora vedno v iskanju krivcev v različnih etničnih, socialnih ali verskih skupinah, pa tudi vulgarnost, osebne žalitve in ne nazadnje obljubljanje nemogočega. Eden največjih demagogov vseh časov v sodobni zgodovini je bil Hitler, ki je gradil politiko na predsodkih in stereotipih do »drugačnih«, ki pa se od takrat niso

kaj dosti spremenili. V 21. stoletju so se spremenile zgolj družbene skupine, ki namesto na jude danes opozarjajo na aktualne priseljence, ekonomske migrante in begunce (Repe 2016, 22–28).

2.1.4 Totalitarizem

Predvolilna kampanja in kandidatura Donalda Trumpa je v številnih pristopih ter karakteristikah spominjala na govore diktatorjev iz 20. stoletja, kot sta Hitler in Mussolini. Ko je javnosti sporočil svojo kandidaturo na ameriških predsedniških volitvah, je s svojim pristopom med znanstvenimi preučevalci dvignil mnogo prahu. Njegove nacionalistične, totalitaristične in ne nazadnje že skoraj rasistične ideje o postavitvi zidu ter Mehičanih so poslale prvi znak zaskrbljujočega ravnanja. Hannah Arendt s svoji knjigi Izvori totalitarizma trdi, da »temeljna razlika med moderno diktaturo in vsemi drugimi trinoštvi v preteklosti je, da teror ni več sredstvo za uničevanje in zastraševanje nasprotnikov, temveč sredstvo, s katerim je mogoče vladati množicam popolnoma poslušnih ljudi.« (Arendt 2003, 48).

Donald Trump je znan po svojih javnih nastopih na različnih področjih, od resničnostnih oddaj do barantanja na Wall Streetu. Vsi javni govori so ga spremenili v pravega demagoga, ki je z enostavnim, a hkrati neposrednim govorom pritegnil večino belopoltega srednjega razreda, ki so razočarani nad svojim vsakdanjim življenjem. Ljudje srednjega razreda so tisti, ki dandanes največ izgubljajo, in zanj so bili odlični kandidati, saj je vedel, kako pristopiti do njih. Zavedal se je, da bo to množica popolnoma poslušnih ljudi, če jim nekdo le obljubi tisto nedosegljivo, in sicer vrnitev v zlate čase. Hannah Arendt poda odlično teorijo, ki opisuje množice, ki jih je privlačila kandidatura Donalda Trumpa:

Totalitarna gibanja so mogoča povsod, kjer obstajajo množice, ki iz tega ali onega vzroka dobijo apetit po politični organizaciji. Množic ne združuje zavest o skupnem interesu in manjka jim specifična razredna artikuliranost, ki se izraža v določenih, omejenih in dosegljivih ciljih. Izraz »množice« je primeren le, kadar imamo opravka z ljudmi, ki se zaradi same številčnosti, brezbržnosti ali kombinacije obojega ne morejo vključiti v nobeno organizacijo, ki temelji na skupnem interesu, v politične stranke ali občinske oblasti oziroma poklicne organizacije ali sindikate. Potencialno obstajajo v vsaki državi in predstavljajo večino ogromnega števila nevtralnih, politično indiferentnih ljudi, ki se nikoli ne vključujejo v stranke in le redko volijo. (Arendt 2003, 394).

Znanstvenike in večino ljudi so močno šokirali ideja o postavitvi zidu na meji z Mehiko ter razlogi, zakaj Trump želi gradnjo zidu. Arendt (2003, 49) pravi: »[T]eror pa je gola oblika vladanja šele tedaj, ko je popolnoma razvit. Da bi vzpostavili totalitarni režim, je treba teror predstaviti kot sredstvo, s katerim je mogoče izpeljati specifično ideologijo; in da si mora ta ideologija pridobiti naklonjenost številnih, celo večine, preden se teror lahko ustali.« V primeru Donalda Trumpa bi lahko teror povezali z grožnjami o izgonu vseh ilegalno priseljenih Mehičanov in vsemi ostalimi njegovimi nepremišljenimi dejanji, ki jih dnevno izpeljuje.

Kot že omenjeno, je Donalda Trumpa do sedaj preučevalo že mnogo psihiatrov, psihologov, socialnih delavcev in drugih znanstvenikov s tega področja, ki so bili v večini skupnega mnenja, da ni primeren za opravljanje najpomembnejšega položaja v ZDA. Poleg številnih karakteristik, ki ne ustrezajo vodenju predsedniškega položaja, najbolj izstopata njegova podobnost z Mussolinijem in privrženost fašističnemu vodenju, na katere pa niso opozorili zgolj znanstveniki in državljani, ampak je naklonjenost Mussoliniju prikazal tudi sam z objavo na svojem uradnem profilu na Twitterju (@idulce2016): »Bolje živeti en dan kot lev kakor sto let kot ovca. @realDonaldTrump #MakeAmericaGreatAgain.« (Trump 2016b).

3 UMBERTO ECO IN PREROJENI FAŠIZEM V KANDIDATURI DONALDA TRUMPA

3.1 Fašizem

Kitchen (1976) v svoji knjigi *Fascism* definira pojav fašizma v 20. stoletju, ki je zaznamoval človeštvo in pustil močan odtis v zgodovini. Fašizem je totalitarni politični sistem, ki se je prvič pojavil v prvi polovici 20. stoletja, natančneje v času med 1. in 2. svetovno vojno, pod vodstvom Benita Mussolinija. Politični sistem je fenomen razvitih industrijskih držav, proizvod kapitalistične družbe. Najdemo ga samo v razvitih kapitalističnih državah, kjer vlada dovolj močen kapitalistični razred z razvito revolucionarno ideologijo, ki kliče po radikalni preobrazbi družbe. Če kapitalizem ni dosegel določene ravni razvoja, določeni odnosi med razredi, ki so drugače značilni za fašistična gibanja, niso mogoči (Kitchen 1976, 84).

Osnovna definicija fašizma nam poda odlično platformo za razvijanje teze o ponovnem pojavu tega fenomena v 21. stoletju, saj danes ponovno prihaja na dan v novi oziroma spremenjeni obliki. Vseeno pa lahko vidimo, od kod izhajajo osnove, in s tem lahko povežemo osnovne značajske oblike fašizma iz 20. stoletja z današnjim prerojenim fašizmom, ki se pojavlja v Ameriki pod vodstvom Donalda Trumpe. Osnovna, a hkrati najpomembnejša skupna karakteristika je zagotovo izvor fašizma, ki se razvije v kapitalističnih državah, ki kličejo po koreniti preobrazbi družbe, in ravno to je bila ena glavnih obljub republikanskega kandidata Donalda Trumpe. Njegovo vedenje so analizirali tako ameriški kot evropski zgodovinarji, sociologi in drugi, ki so ga primerjali z različnimi pristopi prepoznavanja fašističnega vedenja. Ena izmed bolj znanih knjig je zagotovo *Ur-fascism*, v kateri Umberto Eco poda štirinajst elementov prafašizma, med katerimi ujemanje z Donaldom Trumpom prepoznamo v osmih.

3.2 Umberto Eco in Ur-fascism

Umberto Eco je bil filozof, pisatelj in učitelj, ki je živel v 20. stoletju, v času, ko bil na čelu države Mussolini. Leta 1942, tedaj je imel deset let, je napisal esej na temo Naj umremo za Mussolinijevo slavo in večno poslanstvo Italije? Njegov odgovor je bil pritrdilen. Zaradi strahu pred pojavom novega fašizma v Rusiji je Eco sredi devetdesetih let v eseju razložil štirinajst elementov prafašizma (*Ur-fascism*). Osrednji namen eseja je bil, kako prepoznati fašistično

razmišljanje. S tem je želel vzpostaviti nekakšen sistem za zgodnje odkrivanje fašizma, za katerega je menil, da se lahko ponovno pojavi v enaki obliki, a v drugih okoliščinah (Eco 2002).

Prva značilnost prafašizma je »kult tradicije«. Ideja tradicije je veliko starejša kot fašizem; tu velja prepričanje, da vsa modrost prihaja iz preteklosti. Kot rezultat tega mišljenja izhaja mnenje, da ni napredka v znanju ter da obstajajo zgolj nove interpretacije prvotne modrosti in resnice oziroma gre za nekakšno vero v fašistična gibanja. Eco prvo točko prelije v drugo, kjer poudari, da kult tradicije implicira »odklanjanje moderne«. Tako nacisti kot fašisti so častili tehnologijo, medtem ko so jo tradicionalisti zavračali kot zanikanje tradicionalnih spiritualnih vrednot. Zavračanje moderne je bilo prikrito obsojanje kapitalizma, predvsem pa razsvetljenstva in razuma oziroma, kot pravi Eco, »duha iz leta 1789«, torej francoske revolucije. Naslednji element, na katerega naletimo pri preučevanju prafašizma, je iracionalnost ali »nezaupanje do sveta intelekta«. Uradni fašistični intelektualci so bili zlasti predani obsojanju intelektualcev in moderne kulture zaradi zavrnitve tradicionalnih vrednot. Četrty element poudarja zaprt pogled na svet, takšen, kakršnemu bi se morali podrediti vsi. Nobena oblika sinkretizma ne sprejema kritike, namreč kritični duh pripelje do razlik, odstopanj in ne nazadnje do sposobnosti razlikovanja ter nestrinjanja, kar je znak modernosti. Naravoslovci v moderni vidijo nasprotovanje kot orodje, s katerim se povečuje napredek pri znanju. Za prafašista je nestrinjanje izdaja. Peti element je na neki način razčlenitev prejšnjega, »nasprotovanje je znak raznolikosti«. Prafašizem se razvija tako, da skuša najti podporo z izrabljanjem in stopnjevanjem naravnega strahu pred razlikami. Prvi poziv fašističnega ali predfašističnega gibanja je uperjen proti vsiljivcem. Prafašizem je torej po definiciji rasističen. To lahko povežemo s tem, kako Trump doživlja Mehičane in ostale ilegalne priseljence: zanj so to vsiljivci, ki so ZDA spremenili v države tretjega sveta in ki se jih morajo Američani »znebiti«, če želijo Ameriko ponovno narediti mogočno. Šesti element razlaga izvor prafašizma, za katerega Eco pravi, da izvira iz individualne ali družbene frustracije. To nam pojasni, zakaj je bila ena tipičnih karakteristik zgodovinskega fašizma poziv razočaranemu srednjemu sloju, sloju, ki je trpel zaradi gospodarske krize ali zaradi občutka političnega ponižanja in se je bal pritiska družbenih skupin od spodaj. Nacionalizem je naslednji element, na katerega opozori Eco. Prafašizem zajema idejo, da je za posameznike, ki so se rodili brez družbene identitete, največji privilegij, da so se vsi rodili v isti državi. To je izvirna definicija nacionalizma. Eco nadaljuje, da so zgolj tisti, ki lahko državi zagotovijo identiteto, pravi sovražniki. Vidimo, da sta dvom in obsesija z zarotami zakoreninjena v psihologijo prafašistov. Najlažji način, kako ustvariti zaroto, je, da pozivamo na ksenofobijo. Vendar je za zaroto

pomembno, da pride od znotraj; tu pisatelj omeni jude, ki so bili najboljša tarča, saj so bili hkrati znotraj in zunaj. Zadnji omenjeni elementi predstavljajo osnovo ideologije Donalda Trumpa, ki jo želi z izvolitvijo na predsedniških volitvah uresničiti v ZDA. Njegovi govori so namreč implicitno nagovarjali razočarani srednji razred, ki je zaradi drugih gospodarskih sil izgubil vse. Očitno je tudi, da je Trump več kot popoln primer nacionalista, kar je javno izrazil tudi v govorih z idejo o izgonu vseh ilegalnih priseljencev, ki so danes njegov največji trn v peti in bi jih lahko obravnavali enako kot pred nekaj desetletji jude. Osmi element razlaga tezo, da se morajo privrženci počutiti ponižane ob očitnem bogastvu in moči svojih sovražnikov. Mlademu Ecu so vcepili idejo, da so tako Angleži kot tudi judje bogati ljudje, ki so si privoščili razkošje. Fašistični sistem je bil obsojen na propad, saj ni bil sposoben sprejeti objektivne ocene nasprotnikove moči. Deveti element lahko ponovno povežemo s prejšnjim, namreč za prafašista življenje obstaja »le zavoljo boja«, torej večne vojne. Elitizem je naslednji element, to je tipični vidik nazadnjaških ideologij – pravzaprav bi zanj lahko rekli, da je aristokratski. V zgodovini so vse oblike aristokratskega in militarističnega elitizma nakazovale »zaničevanje šibkejšega«. Kdor je pripadnik nekega gibanja, stranke, naroda, na nepripadnike gleda zviška – s tem sta se oblikovali hierarhija in tudi »množična elitna zavest«. Enajsti element predstavlja idejo, da je vsak posameznik vzgajan v duhu postati heroj. Medtem ko je v mitologiji heroj izjemno bitje, je v prafašizmu ideološko herojstvo norma. Normalni ljudje so naučeni, da je smrt neprijetna, vendar se moraš z njo soočiti z dostojanstvom; verniki so naučeni, da je smrt mučna, a da je to edina pot do večne radosti. Pri prafašizmu heroj stremi v smrt, a zaradi tega prejme najvišjo nagrado: heroično življenje. Prafašistični junak nestrpno pričakuje smrt. Vprašanje spolnosti je dvanajsti element, na katerega opozori Eco: prafašizem svojo željo po moči namreč prenaša na spolnost. Željo po premoči tistega časa bi lahko povezali s pojavom seksizma pri Donaldu Trumpu. Novoizvoljeni predsednik je znan po svojih seksističnih pripombah, ki očitno nakazujejo njegovo predstavo o podrejenem položaju žensk v družbi. Predzadnji element razlaga idejo kvalitativnega populizma. V demokraciji prebivalec uživa individualne pravice, a če gledamo na celoto, ima prebivalec politični vpliv zgolj s kvantitativnega vidika. V prafašizmu posameznik nima pravic, ljudje so zamišljeni kot monolitska entiteta, ki izraža skupno voljo. Ker ljudje nikoli ne bodo imeli skupne volje, njihov interpret postane vodja. Ljudje tako izgubijo svoj glas pri odločanju in so poklicani le še za to, da igrajo svojo vlogo ljudstva. Kadarkoli politik izrazi dvom v legitimnost parlamenta, ker ne izpolnjuje več volje ljudstva, to diši po prafašizmu. To je osnova desnega populizma. Zadnji, štirinajsti element Ecovega prafašizma je »politično leporečje«, ki ga je prvi uporabil Orwell leta 1984 v svoji noveli Ingsoc kot uradni jezik angleških socialističnih gibanj. Vsi nacistični in fašistični

učbeniki uporabljajo osiromašen besednjak ter osnovne sintakse, da bi v kali zatrli instrumente zahtevnega in kritičnega razmišljanja. Vendar se moramo pripraviti tudi na druge oblike nove govornice, četudi se pojavljajo v na videz nedolžni obliki priljubljene pogovorne oddaje. Ravno politično leporečje je bil eden najmočnejših adutov Trumpove kandidature, ko je s svojim osiromašenim, a neposrednim govorom – menil je namreč, da ni časa za politično korektnost – nagovoril svoje volivce in jih s tem prepričal, da so ga izvolili za novega predsednika ZDA.

Umberto Eco je štirinajst elementov prafašizma napisal zato, da se ne bi ponovila zgodba 20. stoletja. Menil je namreč, da je prafašizem še vedno okoli nas, v drugi preobleki, in da lahko ponovno pride na oblast, naloga ljudstva pa je, da s štirinajstimi elementi prepozna te ljudi in jih razkrinka javnosti (Eco 2002, 65–89).

4 KRITIČNA DISKURZIVNA ANALIZA

Pri kritični diskurzivni analizi bom analizirala dva sklopa govora Donalda Trumpa v javnosti, in sicer njegove zapise na njegovem uradnem profilu na Twitterju (@realDonaldTrump) ter govore v medijih, katerih posnetke sem pridobila na njegovem kanalu YouTube. Analizirala bom govor ob najavi njegove predsedniške kandidature in govor, ki ga je imel v Arizoni na temo migrantov, na koncu pa bom preučila tudi njegove komentarje na Twitterju, ki jih je objavil pred in med svojo kandidaturo.

Temi, na kateri se bom osredotočila, sta gradnja zidu na meji z Mehiko in uporaba seksističnih pripomb, ki se redno ponavljajo v govorih Donalda Trumpa. Njegove govore in izjave bom podkrepila z literaturo o rasizmu, svobodi govora in seksizmu ter poskušala dokazati njihovo prisotnost v njegovih javnih nastopih in zapisih.

SVOBODA GOVORA

Leta 1791 je bila ustanovljena ameriška ustava, ki je vrhovni zakon ZDA in vsebuje sedemindvajset amandmajev. Prvi in najpomembnejši med njimi je svoboda govora. Tako kot ne obstaja demokracija brez javnega govora, ne obstaja javni diskurz brez svobode govora, svobode medijev in svobode informacij. Vsebovati mora aktivno stran, torej svobodo izražanja posameznika, in prav tako pasivno stran, ki zadeva svobodo učenja mnenja drugih; le če vsebuje obe strani, lahko govorimo o popolni sestavi svobodne komunikacije. Preden lahko svobodo govora obravnavamo kot glavni element ustave naroda, mora biti to najpomembnejši element posameznikovega odločanja in osebnega dostojanstva, kar predstavlja temeljne človekove pravice. A ne glede na relevantnost svojega pomena svobodni govor ni vedno osnovna pravica, ko zadeva sovražni, diskriminacijski oziroma nespoštljiv govor, ki lahko škoduje preostalim zaščitenim interesom. Pravila, ki so zapisana v prvem amandmaju, vsebinsko variirajo od osnovnih do nezaslišanih, med katere uvrščajo tudi stališče diskriminacije. S pravnega vidika je temeljna značilnost svobodnega govora, da pravilo proti določeni diskriminaciji ne zadeva zgolj zakonov, ki ciljajo na določene ideje ali predmet, marveč tudi pravila, ki prepovedujejo uporabo sovražnega govora in simbolov. Hare nadaljuje, da beseda sovraštvo opisuje emocije ekstremne nezaželenosti ali odpora – tako sovražni govor lahko razložimo kot diskurz, ki izraža sovraštvo ali nestrpnost do drugih družbenih skupin na osnovi rase in spolne usmerjenosti. Prepovedati sovražni govor pomeni prepovedati izražanje ekstremne nestrpnosti oziroma

ekstremnega odpora – velik poudarek je na besedi ekstremno. Če bi namreč opisovali zgolj emociji, kot sta nestrpnost in odpor, ki spadata med osnovna človeška čustva, ne bi mogli govoriti o sovražnem govoru oziroma njegovi odpravi (Hare in Weinstein 2009).

RASIZEM

Sodobni rasizem je kompleksen družbeni sistem rasne in etnične neenakosti, na primer seksizem, ali neenakosti, ki temeljijo na družbenih razredih. Rasizem temelji na predsodkih o rasnih razlikah med ljudmi – najprej je to bila barva kože. V 18. stoletju se je razvila teorija o rasah, ki je kasneje na podlagi družbeno-kulturnih karakteristik pripeljala do zaključka, da je bela rasa večvredna. Evropejska ideologija je bila v zgodovini pogosto uporabljena v namene izkoriščanja, zatiranja in uničenja neevropskih ljudi druge rase, in sicer od začetnega obdobja imperialistične zahodne ekspanzije, suženjstva in kolonializma do 2. svetovne vojne. Dandanes se je ideja večvrednosti bele rase ovrgla in ne prevladuje več v taki meri med ljudmi (van Dijk 1991). Kljub temu pa se je v določenih kulturah ohranila ideologija o večvrednosti oziroma bi lahko rekli, da se srečujemo z novodobnim rasizmom ali, kot mu nekateri pravijo, »elitnim« rasizmom, ki je hkrati strukturen in ideološki, to pomeni, da pooseblja politične, ekonomske in družbeno-kulturne strukture neenakosti. Poleg tega obravnava in prakticira izključevanje ter marginalizacijo tako imenovanih »drugih«. Kljub zakonom, ki prepovedujejo diskriminacijo, imajo manjšine v večini omejen dostop do materialnih in simbolnih sredstev, kot so migracijske in naselitvene pravice, osnovna zaposlitev, prebivališče, šolstvo, zdravstveno zavarovanje ter drugi pogoji, ki definirajo enakopravnost (van Dijk 1991). Novodobni rasizem se danes ne pojavlja zgolj v literaturi, temveč se z njim srečujemo dnevno, še posebej je prišel na dan s kandidaturom Donalda Trumpa. Trump je novodobni rasizem iz teorije postavil v prakso oziroma ga uporabil na primeru Mehičanov, ki jih je v nekaj stavkih opisal kot »vsiljivci« oziroma prikazal odnos med »mi« in »oni«.

4.1.1 Gradnja in plačilo zidu na ameriško-mehiški meji

Donald Trump je ob najavi kandidature v New Yorku kmalu prešel na problematiko ilegalnih priseljencev v ZDA. Svoj prvi odmevni nastop je naredil ob napovedi kandidature junija 2015, ko je že v začetku govora zgolj v nekaj stavkih izrazil vse predsodke o Mehičanih:

Kdaj bomo premagali Mehiko ob meji? Smejijo se nam in naši neumnosti in zdaj nas prehitveajo še na gospodarskem področju. Verjemite mi, ko vam rečem, da niso naši prijatelji. Združene države Amerike so postale odlagališče problemov drugih držav. Ko Mehika k nam ne pošilja svojih najboljši državljanov. Ne pošiljajo nam tebe. (Ta stavek ponovi kar dvakrat, hkrati pa z gestikulacijo kaže na svoje privržence.) K nam pošiljajo ljudi s številnimi težavami, ki jih prinesejo s seboj, med nas. Prinašajo droge. Prinašajo kriminal. So pošiljevalci. Nekateri med njimi pa so predvidevam da dobri ljudje. Ko govorim z nadzorniki na meji, mi povedo, kakšni ljudje prihajajo v našo državo. In kmalu postane logično. K nam ne pošiljajo dobrih ljudi. Tukaj ne gre samo za Mehiko, takšni ljudje prihajajo tudi z območja Južne in Latinske Amerike, predvidevam pa, da tudi s Srednjega vzhoda. A tega ne vemo, saj nimamo nikakršne zaščite, ki bi nam dala takšne podatke. (Trump 2015a).

Že na začetku je opozoril na zvezo »mik« in »oni«, kjer je takoj pokazal vzvišen odnos do Mehičanov, ki naj bi bili po njegovem mnenju manjvredni in si ne zaslužijo biti enako obravnavani kot državljani ZDA. »Medtem ko je v naši državi veliko ilegalnih migrantov, ki so dobri ljudje, to ne spremeni dejstva, da je večina izmed njih manj sposobna za določena dela in z nižjo izobrazbo, ki tekmujejo za delovna mesta z ranljivimi Američani. Ti ilegalni delavci iz svojega dela pridobijo veliko več od sistema, kot pa mu bodo lahko kdaj vrnili.« (Trump 2015b).

Med svojo kandidaturo ni imel govora, v katerem ne bi omenil problema ilegalnih priseljencev in trenutnega stanja ZDA, ki se kažejo kot država segregacije, za kar posredno obtožuje tudi Mehičane. Ogromno prahu je ponovno dvignil med svojim govorom v Phoenixu leta 2016, kjer je volivcem predstavil svoje načrte v zvezi z migranti. Tam je požel izjemne ovacije, predvsem ko je začel govoriti o zakonih oziroma spremembah, ki jih bo uvedel, če bo postal predsednik. Že s svojim začetnim nastopom in gestami je napovedal, da bo prva točka najpomembnejša: »Številka ena – ste pripravljeni? Ste pripravljeni?« (Ponovno ponovi vprašanje za še večji odziv privržencev.) »Zgradili bomo mogočen zid na obrobju južne meje.« To je bil eden izmed zloglasnih stavkov, ki je v medijih odmeval še dolgo zatem. Z gradnjo zidu med ZDA in Mehiko bi postavil mejo med tako imenovanim »dobrim« in »zlom«, na katera v svojem govoru ves čas namiguje. Predsodki o Mehičanih nato preidejo na raven diskriminacije, saj jih brez upravičenega razloga neenako obravnava oziroma se nenehno sklicuje na dejstvo, da so Mehičani morilci in zločinci ter da v ZDA prinašajo nered in kriminal.

Za opevanim stavkom o gradnji zidu so se na noge postavili vsi njegovi privrženci in ga podprli z vzkliki: »Zgradite zid! Zgradite zid! Zgradite zid!« Po vzklikih je sledil vrhunec večera, Trump je namreč napovedal: »Mehika bo plačala gradnjo zidu.« To je napovedal z velikim prepričanjem: »Stoodstotno. Oni tega še ne vedo, a gradnjo zidu bodo plačali Mehičani. So dobri ljudje in voditelji, a vendar bodo gradnjo zidu plačali oni.« To so bile besede, ki so najbolj zaznamovale Donalda Trumpa pri njegovi kandidaturi, saj jih je ves čas ponavljal, hkrati pa jih je delil tudi na svojem uradnem profilu na Twitterju: »Mexico will pay for the wall 100% !#MakeAmericaGreatAgain #ImWithYou.« (Trump 2016a). V ZDA živi kar enajst milijonov imigrantov, od tega jih je več kot polovica mehiškega rodu, obljuba republikanskega kandidata pa je bila, da bo v dveh letih po izvolitvi vse ilegalne priseljence deportiral iz Amerike. »Prvi dan po izvolitvi bomo začeli delati na nepremostljivem, visokem, mogočnem, čudovitem južnem mejnem zidu.« S tem stavkom je Trump svojim volivcem neposredno obljubil, da se bo prvi dan po njegovi izvolitvi začela gradnja zidu na meji z Mehiko in da bo to eden izmed odločilnih korakov, s katerimi bodo skupaj naredili Ameriko ponovno mogočno (Trump 2016b).

Med analizo govora, ki ga je imel ob napovedi kandidature, vidimo, da Trump Mehičane dojema kot vsiljivce v najslabšem pomenu besede. Vidi jih kot tiste, ki Američanom jemljejo službe ter v državo prinašajo nered in kriminal. Beseda vsiljivec je tu zaradi odnosa »mi« in »oni« dojeta rasistično, kar izrazito spominja na enega izmed elementov v Ecovem eseju o prafašizmu. Zagotovo gre za neko novo obliko prikritega rasizma, ki pa ni tako očiten, zato govorimo o prerojenem fašizmu, za katerega so znanstveniki opozarjali, da se lahko ponovno pojavi. Pri analizi govorov in tvitov ugotovimo, da pričajo v prid trditvi, da se srečujemo z novo, spremenjeno, morda celo elitno obliko rasizma, ki zelo spominja na rasizem, na katerega opozarja Umberto Eco v svojem eseju.

4.1.2 Seksistični komentarji Donalda Trumpa

SEKSIZEM

Termin seksizem je neke vrste predsodek in diskriminacija, ki temelji na spolu osebe. Največkrat se uporablja za kategoriziranje stereotipnih prepričanj o ženskem spolu, ki ne morejo biti neposredno povezana z določeno skupino lingvističnih lastnosti. Poznamo posredno in neposredno uporabo seksizma. Pri neposredni rabi ga lahko takoj prepoznamo v lingvističnih simbolih ali zaradi predhodne analize predpostavljajna. V zgodovini je bil tesno povezan z izražanjem diskriminacijskih mnenj o ženskah, ki so pustila v ljudeh prepričanje, da je ženski spol podrejen moškemu. Omeniti je treba, da dandanes neposredni seksizem v javni sferi težko zasledimo, saj je večina javnih ustanov njegovo uporabo prepovedala oziroma ga ne odobrava. Vendarle ne smemo pozabiti na zasebno sfero, kjer so še vedno prisotne sledi rabe seksistične ga besednjaka, kljub temu da je v javnem diskurzu stigmatiziran. Mills nadaljuje, da poznamo tudi posredno rabo seksizma, s katero se srečujemo vsak dan, pogosto je namreč uporabljen tudi kot ironija. Če se osredotočimo na medije, je raba posrednega seksizma zelo očitna, a v obliki, v katero so ga prilagodili zaradi pritiska feministk. V številnih revijah lahko zasledimo posredni seksizem, ki je izražen s humorjem in ironijo, izvira pa iz domneve, da so si moški ter ženske popolnoma različni in da diskriminacijske trditve izhajajo iz naravnih razlik med spoloma. Zaradi posredne rabe seksizem delimo na več tipov, in sicer: s humorjem, predpostavljajne m, konfliktnimi sporočili, besedili in metaforami ter ne nazadnje razporeditvijo besed. Vsi dejavniki močno vplivajo na to, kako bomo interpretirali določene informacije iz okolja (Mills 2008).

Posredna raba seksizma je problem, s katerim se srečujemo na dnevni ravni, v besednjaku Donalda Trumpa pa je že od samega začetka njegovega pojavljanja v javnosti. Trump je znan po svojih seksističnih pripombah že od nekdaj, v javnosti pa jih je začel pogosteje uporabljati, odkar je leta 1996 prevzel lastništvo nad tekmovanjem Miss Universe. Številne znane osebnosti so izjavile, da so pripombe in dejanja Donalda Trumpa neprimerni ter seksistični. Različni mediji in strokovnjaki s področja psihologije so opazovali ter preučevali njegov seksistični odnos do nežnejšega spola zadnjih dvajset let. V tem času so zabeležili skoraj dvajset primerov, ko so ženske javno spregovorile o neprimernem obnašanju predsednika ZDA. Večina žensk izhaja iz sveta mode in medijskega sveta, kjer je imel Trump kot lastnik Miss Universe velik vpliv, zanimiv pa je tudi podatek, da je o neprimernem vedenju spregovorila tudi njegova prva žena Ivana Trump.

Donald Trump tako z dejanji kot tudi z besedami zadnjih dvajset let dokazuje svoj mačistični ter seksistični odnos do nežnejšega spola. Njegov odnos se ni spremenil niti med njegovo

kampanjo in kandidaturo, saj je s svojimi neprimernimi izjavami redno šokiral tako svoje privržence kot tudi svoj tabor, ki ga je zaradi tega zapustil tudi njegov svetovalec Roger Stone.

Trump ni nikoli skrival naklonjenosti do svoje hčere Ivanke Trump, za katero je v številnih intervjujih povedal, da je popolna ženska. V zvezi z njo je v intervju na javni televiziji leta 2006 izrekel eno bolj spornih izjav, ki je šokirala številne, tudi gostiteljici oddaje: »Če Ivanka ne bi bila moja hči, bi bila verjetno v razmerju.« (Trump 2006).

Leta 2015 se je kot član deseterice vodilnih republikanskih predsedniških kandidatov udeležil televizijskega soočanja, ki ga je vodila Megyn Kelly. Voditeljica mu je postavila neposredna vprašanja v zvezi z njegovim preteklim seksističnim odnosom do žensk. Kot je znano, je Donald Trump znan ženskar in v njegovem življenju se je nabralo precejšnje število seksističnih izjav, na katere mediji radi opozorijo ljudstvo, še posebej so na to opozarjali v času njegove kandidature. Trump se je za nekaj neprimernih opazk tudi opravičil, a v večini nanje raje odgovori sarkastično oziroma še z dodatno mero seksizma. Kelly je najprej poudarila Trumpovo neposrednost oziroma to, da ne uporablja političnega filtra, kar predstavlja ogromno težavo, ko pride do govora o ženskah. Takoj zatem je namenila pozornost njegovi uporabi seksizma v preteklosti, ko je ženske označil z različnimi neprimernimi oznakami, na primer kot »debele prašiče, pse, lenuhe in ostudne živali«. Trump ji je odgovoril, da se je to nanašalo zgolj na Rosie O'Donnell in še to naj bi se samo šalil. Kelly se je na to takoj odzvala z vprašanjem: »Se vam zdi to primeren značaj za nekoga, ki ga želimo za predsednika?« Trump se je odzval, da nima časa za politično korektnost. Po soočanju je republikanski predsedniški kandidat svoje mišljenje javno poudaril na Twitterju, kjer je zapisal: »Lahko si videl, da je krvavela iz oči, krvavela je iz vsepovsod.« (Trump 2015) Razlog za njena neprijetna vprašanja naj bi namreč bil, da je voditeljica morala nekje krvaveti, kar lahko razberemo, da je cilj na njeno menstruacijo. Trump se je kasneje zagovarjal, da je imel v mislih nos. Njegovi seksistični izjavi je sledilo mnogo kritik, na katere pa se ni oziral (Yan 2015).

5 ZAKLJUČEK

Z diplomskim delom sem poskušala predstaviti konstrukt pojma »prerogeni fašizem« v kandidaturi republikanskega kandidata Donalda Trumpa z analizo dela Umberta Eca *Ur-fascism*. Moja teza je bila, da novoizvoljeni ameriški predsednik na določenih točkah delovanja spominja na fašističnega voditelja in diktatorja iz 20. stoletja Benita Mussolinija. Donald John

Trump je bil še pred nedavnim le obraz ameriškega šovbiznisa in poslovnež, ki je v svojem življenju ustvaril nepremičninski imperij. Leta 2015 se je s pravim pristopom in cilji kot republikanski kandidat ponovno predstavil Američanom ter jih prepričal s svojo ideologijo »*Make America great again*«. Že od prvega dne izvolitve je požel veliko negativnih kritik od različnih strokovnih kadrov, od novinarjev, psihologov in psihiatrov do sociologov, filozofov in drugih. Alan Badiou je bil eden prvih filozofov, ki je podal mnenje o novoizvoljenem predsedniku. Predstavil ga je kot nov politični lik, ki je v marsikaterem pogledu podoben fašistu iz tridesetih let 20. stoletja. Njegovo tezo sem želela približati ugotovitvam Umberta Eca, ki je živel pod Mussolinijevim vodstvom in je na to temo napisal tudi delo *Ur-fascism*. Osrednji namen eseja je bil, kako prepoznati fašistično razmišljanje in s tem vzpostaviti nekakšen sistem za zgodnje odkrivanje fašizma, za katerega je Eco menil, da se lahko ponovno pojavi v drugih okoliščinah. Z izvolitvijo Donalda Trumpa so znanstveniki začeli opozarjati na njegovo delo in absurdne ideje, ki jih je začel uresničevati z dnevom izvolitve. Pri preučevanju njegove kandidature, idej in ne nazadnje dejanj sem z analizo Ecovega dela našla ujemanja pri vsaj osmih elementih sistema za zgodnje odkrivanje fašizma. Med njimi so bila nekatera tako izstopajoča, da sem jim več pozornosti namenila pri diskurzivni analizi. Pri primerjavi sem zasledila ujemanja pri ideji, ki govori o naravnem strahu pred vsiljivci, prafašistično gibanje je bilo namreč uperjeno proti vsiljivcem; prafašizem je torej po definiciji rasističen. Teza popolnoma sovпада s Trumpovo idejo o vsiljivcih z vzhoda in juga. Eden izmed njegovih ukrepov je namreč bil prepoved vstopa državljanom določenih vzhodnih držav, njegova najbolj kontroverzna ukrepa pa sta bila zagotovo gradnja zidu na meji z Mehiko in izgon vseh ilegalnih priseljencev. Eco pravi, da je prafašizem nastal zaradi individualne ali družbene frustracije. To lahko povežemo s pozivom razočaranemu srednjemu sloju oziroma sloju, ki je najbolj trpel med gospodarsko krizo. Trump je svojim volivcem obljubil, da bo z njegovo izvolitvijo Amerika ponovno postala najmočnejša gospodarska sila, kot je bila nekoč. Njegovo geslo, da bo Ameriko ponovno naredil mogočno, je bilo tisto, kar ga je pripeljalo na oblast. Mogočnost bo Ameriko namreč ponovno naredila elitno, mogočno državo, kot je bila nekoč, in spremenila mnenje, ki pravi, da so ZDA danes država segregacije. Ideje Donalda Trumpa in prafašizma se ujemajo še v nekaterih pogledih, najbolj izmed vseh pa izstopajo nacionalizem, strah pred tujci oziroma rasizem, seksizem in ne nazadnje patološki narcisizem. Vsa omenjena dejstva so pri ljudeh zastavila vprašanje, kako je mogoče, da je nekdo, kot je Donald Trump, prepričal državljane ZDA, da ga izvolijo za 45. predsednika. Badiou je v zvezi s tem podal svoj odgovor, in sicer da je Donald Trump za Ameriko predstavljal nekaj novega, bil je nov obraz na obzorju, bil je ob pravem času na pravem mestu, ko je državljanom obljubljal vrnitev v zlate čase in jih

prepričal, da jih bo rešil vsakodnevnih tegob. Pri raziskovanju kandidature Donalda Johna Trampa sem prišla do zaključka, da v nekaterih osnovah nakazuje ponovni pojav fašizma iz prejšnjega stoletja, a da se ta danes pojavlja v prerojeni obliki. Vseeno pa moramo na rezultate preizkusa fašizma, ki na žalost govori v prid tezi, da bi se s Trumpovo izvolitvijo v ZDA utegnil uveljaviti prerojeni fašizem, gledati z razdalje. Ne glede na njegovo predvolilno kampanjo ter dejanja je zanj vseeno glasovala dobra polovica volivcev, da pa bi jim podtaknili, da so zapisani fašizmu, bi bilo nedopustno.

6 LITERATURA

1. Arendt, Hannah. 2003. *Izvori totalitarizma*. Ljubljana: Študentska založba.
2. Badiou, Alain. 2016. *Reflections on the Recent Elections*. Dostopno prek: <https://www.versobooks.com/blogs/2940-alain-badiou-reflections-on-the-recent-election> (21. avgust 2017).
3. Biography.com. 2017. *Donald Trump*. Dostopno prek: <https://www.biography.com/people/donald-trump-9511238> (21. avgust. 2017).
4. Delo. 2016. *Ameriške volitve*. Dostopno prek: <http://www.delo.si/assets/info5/20160826/zda-volitve-2016/index.html> (21. avgust 2017).
5. *Drugi amandma ameriške ustave*. 1791. Dostopno prek: https://assets.donaldjtrump.com/Second_Amendment_Rights.pdf (21. avgust. 2017).
6. Eco, Umberto. 2002. *Five moral pieces*. London: Vintage.
7. Hare, Ivan in James Weinstein. 2009. *Extreme Speech and Democracy*. Oxford, New York: Oxford University Press.
8. Kitchen, Martin. 1976. *Fascism*. London: MacMillan Press.
9. Laclau, Ernesto. 2005. *On populist reason*. London, New York: Verso.
10. Lasch, Christopher. 2012. *Kultura narcisizma: ameriško življenje v času zmanjšanih pričakovanj*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
11. Mills, Sara. 2008. *Language and sexism*. Cambridge, New York: Cambridge University Press.
12. Parla, Kristen. 2008. *Democratic versus Republican Perspectives*. Dostopno prek: <http://ux.brookdalecc.edu/fac/history/Tangents/Articles%20for%20Vol%20III/Microsoft%20Word%20-%20Democratic%20vs.%20Republican,%20Parla.pdf> (21. avgust 2017).
13. Repe, Božo. 2016. Zveni znano? No, saj je. *Mladina*, 22–28, 9. december.
14. Štefanič, Marcel Jr. 2017. Ta človek je nevaren. *Mladina*, 24, 16. junij.
15. Twitter.com. *Donald Trump*. 2015. Dostopno prek: https://twitter.com/realDonaldTrump/status/629997060830425088?ref_src=twsrc%5Etfw&ref_url=http%3A%2F%2Fwww.cnn.com%2F2015%2F08%2F08%2Fpolitics%2Fdonald-trump-cnn-megyn-kelly-comment%2Findex.html (21. avgust 2017).
16. --- *Donald J. Trump*. 2016a. Dostopno prek: <https://twitter.com/realDonaldTrump/status/771210555822477313> (21. avgust 2017).
17. --- *Donald J. Trump*. 2016b. Dostopno prek: <https://twitter.com/realdonaldtrump/status/703900742961270784> (21. avgust 2017).

18. Youtube.com. 2006. *Shock: Donald Trump Obsessed with Daughter's Body, Would Have Sex With Her*. Dostopno prek: <https://www.youtube.com/watch?v=diMp241gAcw> (21. avgust 2017).
19. --- 2015a. *Donald Trump Presidential Announcement Full Speech 6/16/15*. Dostopno prek: https://www.youtube.com/watch?v=q_q61B-DyPk (21. avgust 2017).
20. --- 2016b. *Immigration Speech*. Dostopno prek: <https://www.youtube.com/watch?v=yxD5QkzmVOA> (21. avgust. 2017).
21. van Dijk, Teun A. 1991. *Racism and the press*. London, New York: Routledge.
22. Yan, Holly. 2015. *CNN. Politics*. Dostopno prek: <http://edition.cnn.com/2015/08/08/politics/donald-trump-cnn-megyn-kelly-comment/index.html> (21. avgust 2017).